

VELKÁ
DOBRODRUŽSTVÍ

Za tiskaři, čerty a Zlatou stezkou do Vimperka

GPS souřadnice: 49.0537926, 13.7723943

Praktické informace

Délka trasy: 4 km

Obtížnost: Lehká trasa vedoucí z velké části po rovině kolem památek města. Výlet je možné jet s kočárkem, na kole i se psy (na vodítku). Projdete ho volným tempem za necelé dvě hodinky.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 140 km ujedete za 2 hodiny. Pojedete po D4 směr Strakonice, Volyně a Vimperk.

www.idos.cz

Turistická mapa: [Odkaz na mapy.cz](#)

Parkování: S parkováním je to trochu ošemetné. Pokud se vám nepodaří zaparkovat na náměstí Svobody nebo na parkovišti Svornosti, což se vám asi nepodaří, zanechte vůz na neplacených parkovištích – Pasovská (naproti hotelu Terasa) nebo U Stadionu. V Pivovarské u teras zaplatíte 10 Kč za hodinu. Na start výletu je to pak už jen pár minut chůze.

Zámek Vimperk

Podrobnější informace o vstupném a otevírací době naleznete na www.zamek-vimperk.cz.

Městská zvonice

Otevírací doba v letní turistické sezóně

PO, ST, PÁ, NE od 9:00 do 12:00 a od 12:15 do 16:00

Otevírací doba mimo sezónu - dle provozu po domluvě v informačním centru od pondělí do pátku 8:00 - 15:30.

Vstupné: Dospělí 50 Kč, děti a senioři 30 Kč, děti do 3 let zdarma, rodinné vstupné 130 Kč

WC: Oficiální veřejné toalety jsou otevřeny v letní sezóně sedm dní v týdnu v městském parku (ulice Sadová).

Možnost občerstvení: cukrárna U Supa, Kavárna a pražírna kávy Vimperk, Cukrárna Pod zámekem, Kavárna Ve Skále, Café Mráz, Cukrárna U Jelena, Pizzerie Marco, hotely Terasa a Zlatá hvězda, hotel a restaurace Vodník, restaurace Stadion. Další gastronomické tipy rádi poskytnou v informačním centru.

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Šumavská jezera, Kašperk, Horažďovice, Strakonice, Sušice, Chanovice, Michlova Huť, Boubín, Vlachovo Březí.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testovali Anna a Jakub Z. ze Strakonic:

Anička (5 let): "Líbilo se mi, že byl výlet krátký a nebolely mě nožičky. Nejlepší bylo hledat obrázky na domech, a pak jelen, co z jednoho lezl. Hrála jsem si na hřišti u dřevěných zvířátek."

Kubík (8 let): "Když jsme šli po Zlaté stezce, tak jsem hledal zlato, ale žádné jsem nenašel, jinak jsem ale dokázal skoro sám vyluštit celou tajenku, to mě bavilo hodně."

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

k nádhernému jihočeskému městu Vimperk dlouhá léta patřily žhnoucí sklářské výhně a rachot tiskařských strojů. Je to město slavné minulosti a dodnes si zachovává neuvěřitelnou podhorskou atmosféru. Po staletí ji tvořili středověcí kupci a sklářští mistři, které sem přivedla slavná Zlatá stezka. Proč zlatá? A proč na nás budou cestou vykukovat jeleni, růže a čerti? Pojdte se s námi projít místy, kde se natáčely filmy *Božská Ema* nebo *Pod jezevčí skálou*, a vše se dozvíte. Kvůli vyluštění tajenky nemusíte kupovat vstupenky do žádného z objektů. Prohlídku zámku však vřele doporučujeme.

Výlet vznikl s laskavou podporou a pomocí MěÚ Vimperk, a proto je zdarma. :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky,

dnešní cesta za hádankou povede nad údolím řeky Volyňky na úpatí pralesa Boubín. Projdete si překrásné městečko obklopené hradbami. Na krátké trase budete hledat nápisy, meče a jeleny, poslouchat pověsti, ale také se dozvíte mnoho zajímavostí. Víte třeba, kdo byli soumaři?

Stejně jako u našich ostatních výletů jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Pokud ji po vyluštění přinesete do informačního centra na náměstí (od 8:30 do 16:30 v letní sezoně každodenně, mimo sezonu od pondělí do pátku od 8:00 do 16:00), dostanete za ni dáreček.

Doplňovačka

Hurá do výletování!

Historická část města, kterou se chystáme navštívit, leží na skalnatém ostrohu nad řekou Volyňkou, která z jihu chrání obyvatele před rozličnými nebezpečími. Na severní straně je rovnoběžné údolí (dnes Pivovarská ulice), které město odděluje od zámku. Centrum tvoří velké svažitě náměstí s radnicí, městskou zvonící a kostelem.

Zaparkujte a vydejte se na **náměstí Svobody** přímo k informačnímu centru, kde si můžete mapu s tajenkou vyzvednout, pokud ji ještě nemáte. Vidíte na rohu domu kouli, na které stojí žena v plášti? Asi to bude Panna Marie, že? Líbí se vám? Vaše maminka je však určitě hezčí!

Viděli jste už někdy takhle nakloněné náměstí? My jen jedno, a to v Olomouci. Znáte nějaké vy?

Protože ještě máte síly na rozdávání, nejprve prošmejdíme náměstí. Teprve potom se vydáme po vyznačené červené trase náměstím vzhůru.

Zamíříme tedy ke kašně před informačním centrem.

Kašny byste ve Vimperku našli už v 16. století. Tehdy šlo spíš o dřevěné bazény, do nichž zaměstnanci města donášeli a dolévali vodu. V 17. století byl z dřevěných trubek postaven vodovod, který přiváděl vodu z kopců nad městem. V 18. století byly zhotoveny jednoduché žulové obruby bazénů. Tehdy byla zřejmě dolní kašna ozdobena sochou Panny Marie. Po roce 1945 se však plastika ztratila. Teprve v roce 2005 byla nahrazena betonovou kopií. Horní kašnu zkrášlila v 19. století socha svatého Floriána v typické „hasičské“ póze“. Uvidíte ji za chvíli, až si budeme povídat o požáru.

Spočítáte, kolik hvězdiček má nad hlavou? Vidíte někdo na soše nějaké zvíře? Je tam! Je to had! Brrrr... Asi nějaký škrtič. To my neradi!

Zamíříme ke kostelu. Kdo by tápal, patří mu věž, která je od nás momentálně nejdál.

Když se podíváte do horních oken chrámu, vypadá, jako by plakal. Vy neplačte, brzy získáte první slovo do doplňovačky.

Farní **kostel Navštívení Panny Marie** je větší ze dvou vimperských kostelů. S městskou zvonící tvoří dominantu staré části města. Ale nejen stavba samotná zaujme. Poutavá je také historie, která se k němu váže. První zmínky o jeho existenci sahají do 14. století, kdy jej nechal vystavět Petr z Janovic. Následně byla raně gotická stavba snížena a zároveň došlo k rozšíření prostoru pro věřící. Poslední rozsáhlejší úpravy, které zahrnovaly opravu střechy a fasády, byly provedeny v letech 1978 až 1979 v souvislosti s 500. výročím založení města Vimperk. Kostel je přístupný pouze v době bohoslužeb a předem plánovaných akcí. Nahlédnout je možné bočním vchodem od vstupu na faru.

Najděte cedulku, která o kostelu vypráví, a zjistěte rok jeho výstavby.

1. Opište třetí číslovku z letopočtu.

V sousedství kostela stojí městská zvonice. Turisté se zde mohou prostřednictvím komentovaných prohlídek a postavičky skřítky Zvoníčka seznámit se stavbou zvonice, historií místních zvonů či postupem jejich výroby. Samostatnou kapitolou je zajímavý výhled na město Vimperk i vimperský zámek. Prohlídku si můžete domluvit v informačním centru.

Městská zvonice vznikla kolem roku 1500. Byla postavena pro velké zvony, pro něž byla kostelní věž příliš malá. Nejvýznamnější vimperský gotický zvon Maria Hilf – pojmenovaný v němčině po Panně Marii Pomocné – byl ulit v roce 1419. Jako zázrakem přežil všechny války a po opravách v roce 2010 se na věž slavně vrátil. Zvoní se na něj pouze ručně. Běžné zvonění obstarává zvon Inocenc, který odlil zvonařský mistr Petr Rudolf Manoušek v roce 2013. Financován byl z veřejné sbírky vimperských občanů, přátel a rodáků.

Při obcházení zvonice narazíme na barokní **sochu svatého Jana Nepomuckého** z roku 1721. Najdete na podstavci skrytý letopočet? Spočítejte, kolik má hvězda cípů... Pokud bychom hledali další slovo do tajenky, bylo by teď stejně jako předešlé, že?

Na zadní části zvonice je umístěn památník obětem války a nad ním obří meč. Kdo by ho dokázal zvednout nad hlavu? Třeba jako princ Jiří ve známé filmové pohádce *Třetí princ*. Pozvedl meč v Dračích skalách a zkameněl. Znáte tu pohádku? Princeznu hrála Libuška Šafránková, prince Pavel Trávniček a Jiří Bartoška zvaný „Barťák“ (v pohádce se mihl asi 20 sekund, ale náramně mu to slušelo).

Která je vaše oblíbená pohádka? Tipujeme správně, že *Anděl Páně 2*?

Pokud chcete jít po stopách Uriáše a Petronela, vydejte se na náš výlet s tajenkou na Kašperk nebo do Českého Krumlova.

Ale zpátky ke zvonici. **Pomník padlým** je netradiční tím, že jsou na něm oběti rozděleny podle roků, v nichž zemřely.

Součástí městské památkové zóny je také **dům č. p. 7**. Kdo ho najde?

V objektu jsou zachované historické konstrukce: zdi, sklepní klenby, přízemí a černá kuchyně. Dále řada zdobných detailů, například restaurované části maleb na fasádě. Prohlédněte si pouze fasádu, do domu prosím nevstupujte.

Najdete na nástěnných malbách růže? My objevili hned šest. Zase ta šestka!

Růží dnes uvidíte hodně, jsou součástí rodového znaku Rožmberků, kteří vimperský zámek rovněž vlastnili.

Jak se jmenovala princezna, která se ve známé pohádce píchla o trn a usnula?

Hned vedle vidíme **dům č. p. 8**, který si jako jeden z mála zachoval podobu z doby před velkým požárem roku 1904. Opravené průčelí s barokním štítem a malovaným znakem města na bílo-červené fasádě zaujme každého.

Vidíte znak města? Které zvíře si na něm vykračuje?

Znak má v červeném štítě zastřešenou bránu se zpola spuštěnou zlatou mříží. Střechu zdobí dvě zlaté koule, kterým se říká makovice, se stříbrnými praporečky. Bránu střeží stříbrný dvouocasý lev. Symbolizuje sílu a odvahu. Byly v minulosti časy, kdy znakem místo lva mylně kráčel pes. Jak se to mohlo stát? Asi proto, že vimperský lev nestojí na zadních, jako to dělá na většině erbů a znaků, ale na všech čtyřech. Jen pravou přední jako by podává pac.

2. Kolik nohou lva je vidět na znaku města na domě?

Pokud špatně vidíte, nebojte, znak dnes potkáte ještě mnohokrát.

Pokud vám po absolvování výletu zbydou síly, můžete si ve sklepení domu č. p. 8 zahrát únikovou hru pro rodiny s dětmi *Steinbrennerova tiskárna*. Musíte si ovšem atrakci objednat a rezervovat v informačním centru.

Vyrážíme do horní části náměstí. Míjíme jeden krásný historický dům za druhým.

Kdo najde zelený dům s erbem? Je na něm nějaké zvířátko? Na dnešním výletě by se nám moc hodilo. Svezlo by nás! Jen by se nemuselo stavět na zadní jako jeho kamarád nad ním.

Podobu vimperského náměstí předurčil před více než 100 lety strašlivý požár.

Stalo se tak ve středu 27. července roku 1904 uprostřed parného léta. Z neznámých příčin začal před dvanáctou hodinou z domu číslo popisné 34 na vimperském náměstí stoupat černý kouř. Oheň se rychle šířil. Nebylo divu. Panující sucho dokonale vysušilo tehdy nejčastější doškové střechy a k tomu foukal silný vítr. Do dvou hodin plálo 48 domů na náměstí i předměstí. Šestnáct hasičských sborů z Vimperka a okolí za pomoci 32 požárních stříkaček požár sice zdolalo, ale až po urputném dvačtyřicetihodinovém boji. Uhořelo pět lidí, další utrpěli popáleniny a jiná zranění. Bez přístřeší, potravin, oblečení a základních prostředků se ocitlo 248 rodin, které čítaly 1040 rodinných příslušníků.

Moc smutné! Víte, které číslo vyfukat, když začne hořet? Je to 150. Nula vypadá jako rybník. Tedy voda, kterou hasiči potřebují. Tak si to pamatujte. Pokud byste chtěli volat policii, ťukajte 158. Osmička zase trochu vypadá jako pouta, podle toho si zapamatujete i tohle číslo. Zbývá záchranka 155. Což je na konci pětka, která malinko připomíná invalidní vozíček. Bez těchto pomůcek, kterým se říká mnemotechnické, bychom si to nepamatovali dodnes...

Míjíme kašnu se sochou svatého Floriána. Je považován za patrona profesí, které souvisejí s ohněm: hasičů, hutníků, kominíků, hrnčírů či pekařů. Obvykle je znázorňován v oblečení římského důstojníka s nádobou na hašení. Nebo jak hasí požár. V českých zemích patří k nejuctivějším světcům. Požárům je třeba vzdorovat, a především předcházet. Nejspíš proto na sochy a obrazy svatého Floriána při svých toulkách natrefíte co chvíli. Snad stráží dobře.

Nyní najděte na pravé straně **dům č. p. 34**. Stojí právě na tom místě, kde v roce 1904 začalo hořet. Tenkrát žila vaše praprababička nebo možná praprababička.

Máme pro vás další hledací hádanku. Objevte na levé straně náměstí šedý dům se žlutými prvky, na jehož omítce je letopočet.

3. Opište druhou číslovku z letopočtu.

Dnes jsme skoro jako na nějakém počtářském kurzu, že? Nebojte, s počítáním je konec. S hledáním ani omylem. To vás baví, takže čím víc, tím líp.

Najdete za kašnou lípu? Kdo ji vysadil?

A najdete úplně nahoře na náměstí žlutý dům s paní, která se v jeho štítu směje? Usmějte se stejně! :)

Od této chvíle se budeme držet červené turistické značky. Povede nás po vimperské naučné stezce. Mineme strašně důležitou ulici, která se jmenuje **Zlatá stezka**. Pokud můžeme doporučit, sejděte po ní kousek níž doleva a podívejte se na zbytky opevnění. Pak se zase vraťte na trasu. Právě o Zlaté stezce si teď něco povíme. Protože to bude dlouhé povídání, pokračujte v chůzi až na místo, odkud ze Zahradní ulice krásně uvidíte na zámek.

Ještě se zastavte u modrého domu s křížkem. Křížů dnes uvidíme docela hodně a téměř na každém z nich jsou čtyři písmena.

4. Opište první písmeno z kříže.

Ve středověku vedly z Bavor do Čech přes husté a divoké šumavské lesy – tehdy ještě nejspíše pralesy – tři důležité stezky. Přesněji řečeno: tři větve jedné stezky. Říkalo se jí Zlatá. Ne, nevedla zlatými doly, vzácný kov se na ní ani netěžil, ani nevozil. Zlatá se jí říkalo kvůli tomu, že městečkům, jimiž jako životodárná tepna procházela, přinášela bohatství a prosperitu.

V pohádkách slyšíme, že je sůl nad zlato. Ano, místním zlatem byla především SŮL! Po Zlaté stezce ji dopravovaly rozhrkané povozy kupeckých karavan, nůše pěších krosnářů a hřbety koní z Pasova do Čech.

Pohyb po středověkých obchodních magistralách nebyl právě bezpečný. Kromě vlků a medvědů číhalo v šumavských lesích nebezpečí ještě horší – lidé. Řádění lupičů nenechávalo v klidu ani panovníky, a proto na české i bavorské straně hranice vyrostly strážní hrádky. V Bavorsku Kalkenstein a Wolfstein, v Čechách Stožec, Kunžvart, Hus, Osule, Kašperk a také Vimperk.

Vimperk... Něco vám to říká, že? Jasně, je to město, kde právě jsme!

Máme tady úkol pro školáky. Zkuste Vimperk vyskloňovat! To je peklíčko, že? :)

Najděte v zahradě napravo dřevěnou sochu a pelikána! Který z těchto ptáků na Šumavě žije?

Německy znějící jméno města, které ve 13. století vyrostlo pod hradem, mohlo původně označovat místo, kde dlouho ležel sníh, tedy Winterberg (Zimní hora). Zimy zde bývají skutečně dlouhé. My jsme tady na konci března a sněží jako o život! Což by se určitě líbilo Jonu Sněhovi ze seriálu *Hra o trůny*. (Ha, tatínkové zpozorněli!) Nebo třeba Sněhové královně.

Znáte pohádku o *Sněhové královně*? Je o statečné Gerdě, která se snaží najít svého kamaráda Káje. Věděli byste, kdo je autorem knížky? Jeden známý dánský spisovatel Hans Christian... Rodiče jistě a rádi pomohou.

5. Jak se jmenoval příjmením spisovatel?

Nebo spíš znáte pohádku *Ledové království*? Jak se jmenují její hlavní postavy?

Už vidíte zámek?

První písemná zmínka o Vimperku pochází z roku 1264. Přečteme si v ní o hradu vystavěném Purkartem z Janovic, oblíbencem Přemysla Otakara II. Protože obyvatelé podhradí potřebovali také duchovní útěchu, téměř současně s hradem vyrostl raně gotický kostel svatého Bartoloměje. Nově vznikající městečko se stalo domovem rodin kupců a řemeslníků.

Ve druhé polovině 14. století získali Vimperk Kaplířové ze Sulevic a roku 1479 dosáhli povýšení trhové osady na město s právem výstavby městského opevnění. Na výstavbu opevnění tehdy města opravdu potřebovala speciální povolení.

Protože po obchodních cestách v minulosti jezdily nejen formanské povozy (což byly takové tehdejší „nákladáky“, ovšem tažené koníky), ale také táhli vojáci všeho druhu, bylo město Vimperk často dějištěm válečných dramát. Vypálili je husité, nedlouho po nich pasovský biskup v boji s Jiříkem z Poděbrad a neušetřili je ani Mansfeldovi žoldnéři na prahu třicetileté války. Teprve v 19. století se stal Vimperk jedním ze středisek pošumavského průmyslu.

Pokračujeme ulicí Zahradní do míst, kde se kříží s Pivovarskou. Opatrně přejdeme a pokračujeme k nemocnici. Stále sledujeme červenou naučnou stezku.

Jak už jsme se zmínili, od konce 13. do 17. století bylo město cílovou stanicí jedné ze tří větví Zlaté stezky, po níž se do Čech z Pasova dopravovala sůl. Stezka vstupovala do města brankou blízko horního konce náměstí (dnešní ulice **Zlatá stezka**). Tam jsme byli. Z tohoto obchodu město zbohatlo a prosperovalo do roku 1637, kdy Ferdinand II. zakázal, aby se sůl z Rakouska dopravovala přes Bavorsko. Vimperk ztratil na významu a obchod se solí se přesunul do Českých Budějovic.

Ve vrcholné době středověkých obchodních cest (14. až 16. století) patřila Zlatá stezka k nejdůležitějším spojnicím. Husitské války provoz na stezce na čas přerušily, ale v 16. století, kdy českou část spravovali Rožmberkové, došlo k jejímu novému rozkvětu. Prachaticemi tehdy procházelo až 1200 soumarských koní týdně. Přiváželi na hřbetech zboží všeho druhu, ale především sůl, a to více než 3 miliony litrů ročně. Provoz byl tak rušný, že se musely vydávat zvláštní soumarské řády, které ho regulovaly a řídily.

České země měly soli nedostatek, proto byla velmi žádaná. Ve středověku obzvláště, protože neexistovaly ledničky. Sůl byla takřka jediný tehdejší konzervační prostředek. Kromě soli se z Pasova do Čech vozily drahé látky, jižní plody, koření a víno. Opačným směrem hlavně obilí, chmel, med, vlna, kůže, pivo a další potravinářské produkty.

Po Zlaté stezce vláčeli své náklady zejména soumaři.

Víte, kdo to byli soumaři? Většinou sedláci, kteří za poplatek přepravovali zboží na hřbetech koní. Z bezpečnostních důvodů se soumaři sdružovali do karavan, občas si dokonce sjednali ozbrojený doprovod. Karavany chodily po celý rok, nejvíce však po žních a podzimních pracích. V této době byl k dispozici dostatek obilí, které se do Pasova vozilo nejčastěji, a navíc už byly bažinaté cesty namrzlé, takže se po nich jelo snáze. Karavany denně ušly až 30 km.

Úpadek obchodu na Zlaté stezce způsobila třicetiletá válka (1618–48), která evropské pořádky rozcupovala na prach. Stezka se kvůli loupeživým bandám stala nebezpečnou a zpusťla tak, že byla těžko průchodná i pro pěší. V 17. století navíc začaly pasovské soli konkurovat rakouská a bavorská. Roku 1706 Habsburkové patentem císaře Josefa I. zakázali dovoz jiné než rakouské soli. Prosadili tak monopol na svou sůl, dováženou z Lince do Českých Budějovic a dále do Prahy. Provoz na Zlaté stezce počátkem 18. století zcela utichl.

Jediná z historických tras Zlaté stezky, která se do dnešních dnů používá, je právě větev Vimperská. Má ovšem podobu silnice I/4 z Vimperka na hraniční přechod Strážný. Byla zřízena v roce 1756, a to díky silničnímu patentu Marie Terezie.

Vimperskou Zlatou stezku si můžete užít i jako pěší turista. Naučná stezka vede z Vimperka až k hraničnímu přechodu Strážný, kde navazuje její bavorská část.

Míjíme nemocnici a točíme to do kopce směrem k zámku. Nejdříve musíme přejít potok. Najděte cedulku a zjistěte, jak se potok jmenuje. Cedulka má modrou barvu.

6. Jakou barvu mají písmena?

Než se dáme do výšlapu, chvíli si odpočineme. Nyní máte na výběr, kterou cestou se vydat. Buď se vydáte po silnici přímo k zámku, nebo to vezmete po červené značce **Křížovou cestou**, která vede lesem. Kočárky neprojedou. Červená vás tak jako tak odvede k zámku. Jen je to „zacházka“ asi na 15 minut.

Ke křížové cestě si musíme něco říct, má totiž spojitost se zdejším slavným knihtiskem.

Vimperský knihtisk se zrodil roku 1484. Tehdy pasovský tiskař Johannes Alacraw vytiskl své tři tisky a Vimperk se stal po Plzni druhým českým městem, které poznalo vůni tiskařských barev. Řemeslo zde ovšem tehdy ještě nezdomácnělo. Alacraw se vrátil do Pasova a na jeho vimperské činnosti navázal až v 19. století Johann Steinbrener. Jeho dílna vznikla v roce 1855 a jméno si udělala tiskem modlitebních knížek, později také populárních lidových kalendářů. Roku 1930 vytiskla přes 34 milionů kalendářů a přes 96 milionů modlitebních knih v mnoha jazycích. Asi nejslavnějšími výrobky

vimperských knihtiskařů byly tzv. kolibříky – miniaturní knížečky vázané v kůži. Nejpopulárnější byly maličké korány se čtecí lupou. I když velká tiskárna výrobu před několika lety ukončila, menší soukromé výrobny dodnes udržují slavnou tradici vimperského tisku.

Proč to říkáme? O vznik křížové cesty, na kterou se nyní díváte, se zasloužil právě Johann Steinbrener. Když se jí v 70. letech předminulého století rozhodl vybudovat, byl na vrcholu podnikatelských sil. Na cestě je čtrnáct zastavení, čtrnáct dřevěných skříněk. Pouť končí na zalesněném kopci u dřevěného kříže. Křížová cesta vydržela dodnes, i když v minulosti měla na mále. Byla dokončena v roce 1877 a zbožní poutníci se po ní procházeli až do druhé světové války. S odsunem německých obyvatel v roce 1946 a nástupem komunismu v roce 1948 upadla v zapomnění. Později se stala obětí zubu času a vandalismu. Teprve po roce 1989 se mohli patrioti zasadit o její znovuobnovení. V roce 2001 ji slavnostně vysvětil tehdejší budějovický biskup Antonín Liška.

Nakoukneme alespoň do kapličky na začátku cesty a podíváme se na sochu Ježíše.

7. Jakou barvu očí má socha Ježíše?

Z hlediska historie ovšem barva „nehraje“. Vzhledem ke svému původu se skutečný Ježíš nejspíš díval na svět očima docela jiného odstínu. :)

Hurá do kopce - ulicí Zámeckou! V místech, kde se ulice **Zámek** potkává s ulicí Purkártovou, se zastavíme pod mohutnou památnou lípou.

Najdete na ní cedulku? Přečtete ji?

Co myslíte, že na ní původně stálo? My myslíme, že to, že jste strašně statečné děti, když jste bez kňourání vylezly takový kopec. Teď už to bude jen z kopce... Nebo po rovince. Žádné strachy!

Míříme k **vimperskému zámku**, který se majestátně tyčí nad městem a řekou Volyňkou. Momentálně prochází rozsáhlou rekonstrukcí. Byl postaven na místě hradu ze 13. století, který zde chránil Zlatou stezku. Později už tahle funkce nebyla potřeba, a tak začal být přestavován na zámek.

V zámku je také k vidění skleněná rakev s ostatky svatého Inocence, patrona města. Byl umučen v roce 303 po Kristu. Podle pověsti se to podařilo až na třetí pokus. Neuškodily mu totiž ani plameny, ani voda. Tehdejší pronásledovatelé křesťanů museli Inocence oběsit... Byl pochován v římských katakombách. Získat ostatky tohoto svěťce proto pro vimperskou farnost nebylo snadné. Uspěl až až Jan Squor, rodák z Vimperka, v 18. století.

To je horor! Raději brkneme na nějakou optimističtější notu, aby se vám nezdálo o mučení.

V těsném sousedství zámku uvidíte věž **Haselburg**. Pomáhala posílit obranu hradu na straně, ze které byl nejzranitelnější.

Pokud věž obejdeme, zjistíme, že je do ní vestavěno hned několik domů. Kdo by chtěl mít v pokojíčku kamennou zed? Jisté kouzlo to tedy má!

Mohutná válcová věž pochází z roku 1479. Vidíte letopočet na kamenném erbu? A zbytky padacího mostu?

Dvě z kulatých bašt městského opevnění byly kdysi kryty kuželovitými šindelovými střechami. Přežily staletí v obdivuhodně zachovalém stavu. Prý proto, že v době jejich výstavby byla vejce tak levná, že se používala jako pojídlo do malty. Tenkrát totiž stála kopa vajec jen půl krejcaru. Stavitelé dokonce jako znamení blahobytu zazdili nad vchod horní věže velikánskou žemli z bílé mouky a vajec. Je to jen pověst, takže brát s rezervou, ale třeba je pravdivá. Kdo by si dal žemli? Víte, co je žemle? Houska! Mňam! Třeba s máslem a šunkou...

Podobná pověst se váže také k pražskému Karlovu mostu. Aby bylo dílo nejen velkolepé, ale i pevné, rozhodl se tehdejší stavitel Petr Parléř přidávat do malty syrová vejce. V Praze jich však nebylo dost, a tak na králův příkaz sváželi vajíčka ze všech koutů království. Vozy dřevěné, slámou vystlané, křehkým nákladem v proutěných koších a bednách naložené se na břehu vltavském vykládaly. Shromážděná vejce zedníci roztloukali a do vápna míchali. Jen ve Velvarech královskému nařízení špatně porozuměli. Báli se, aby se vejce cestou nerozbila, proto je poslali uvařená natvrdo. Velvarským se smála celá Praha a skutek je jim škodolibě připomínán dodnes.

Kdo má rád vajíčka? Natvrdo? Naměkko? Míchanci, nebo volské oko?

Zámek je tvořen třemi částmi. Nejstarší je **vlastní hrad** (Horní zámek), další je **Dolní zámek** a třetí část tvoří právě **dělostřelecká bašta** Haselburg, kde už jsme byli, s pozůstatky hradeb.

Ale zpátky k zámku.

O zámek bohužel dlouho nebylo dobře postaráno. Zchátral natolik, že se zdálo, že už některé jeho části ani nepůjde opravit. V roce 2015 ho však převzal Národní památkový ústav, který se v České republice stará o více než sto památek. Některé určitě znáte. Třeba Karlštejn, Bouzov nebo Červenou Lhotu. Ústav hned začal plánovat opravu. První etapa proběhla už v letech 2018 až 2019. Když přijdete na zámek, určitě na první pohled poznáte, které části už jsou opravené a které na záchranu ještě čekají.

Scházíme kolem zámecké zdi až ke vstupu do zámku. Aby to nebylo jen tak, sestup si zpestříme vyprávěním, jak hrad vznikl podle pověsti. Jak vznikl podle doložených písemných pramenů, jsme si už řekli. Takže je čas podívat se na důvod jeho stavby s trochou fantazie, básně a pohádkově. Kdo ví, třeba i na téhle báchorce bude zrnko pravdy, když si ji lidé vyprávějí tak dlouho...

Jak byl založen hrad Vimperk

Statečný rytíř Albrecht z Bogenu se rozhodl vystavět na Šumavě hrad. Při hledání nejvhodnějšího místa zabloudil až do mokřin nynější říčky Volyňky. Nevěděl, kudy se hlubokým lesem, který ho obklopoval, vydat, a tak raději ulehl do mechu u pramene a usnul. Zdál se mu zvláštní sen. Viděl v něm mohutného jelena se zářícím křížem mezi parohy. Stál před ním a vážně mu hleděl do očí. V témže okamžiku rytíř procitl a zjistil, že to není sen. Vyskočil a na zvíře vystřelil. Poraněný jelen vyběhl po skále nad pramenem až na její vrcholek a mocně zatroubil. Sotva utichla ozvěna, skála se otevřela a zvíře zmizelo uvnitř. Když se na vrcholek vyšplhal i zvědavý rytíř, ke své nemalé radosti před sebou spatřil údolí se zelenou pastvinou. Rozhodl se vystavět svůj hrad právě zde. Nazval jej Winberg, což bylo odvozeno od německého slova „win“, které tenkrát značilo pastvinu. Později se hradu začalo říkat Winterberg – Zimní kopec. A na místě pramene stojí dnes dům s jelení hlavou.

Onen dům dnes uvidíme!

Stojíme na rozcestí u vstupu do zámku. Můžeme jít na prohlídku, nebo se rovnou spustit po značené trase do podzámčí. Je tu však i třetí možnost: Udělat si desetiminutovou zacházku. Hned pod námi je totiž park s krásným arboretem. Uvidíme ho, když se postavíme přímo vedle dřevěné sochy Viléma z Rožmberka.

Město bylo totiž rovněž v majetku rodu Rožmberků. Na zámku pobývali Vilém z Rožmberka i Petr Vok, který se asi nejvíce zapsal do povědomí veřejnosti. Petr dostal vimperské panství do správy roku 1565. Hned jak nastoupil, zámek oživil společenským životem. Zval přátele na hostiny a lovecké vyjížďky do hvozdu, aby poté únavu z čerstvého povětří hojností vinných moků zdárně zaháněli.

Doufáme, že zde socha bude, i když půjdete tento výlet, protože se ptáme:

8. Jak se jmenuje květina, kterou mají Rožmberkové ve znaku?

Kdo vidí, co Vilémovi visí na krku? Poznáte zvířátko? Visí trochu smutně, ale je tam.

Ted' koukněte z kopce dolů na park.

Když v roce 2005 po padesáti letech fungování zanikla vimperská proslulá střední lesnická škola, zbyl po ní areál školního arboreta. Sběrka nejrůznějších dřevin čítá tři sta dvacet exemplářů sto šedesáti druhů stromů. **Arboretum** se dostalo do správy města a proměnilo se v pozoruhodný městský park. Je otevřen každý den a představuje různé druhy stromů. Od asijských jehličnanů přes živou fosilii jinan dvoulaločný až po jedlý kaštan rostoucí nejvýše v celém Česku. Najdete zde také hřištětko a mnoho dřevěných sošek. Nedaleko je **kostel sv. Bartoloměje**, který je nejstarší sakrální stavbou Vimperku. V Kapli 14 svatých pomocníků hned vedle, je pohřben významný sklářský mistr, objevitel českého křišťálu pan Michael Müller. Po jeho stopách vede další z našich výletů s tajenkou, jen kousek odsud.

Pokud se vám do parku nechce, vydáme se do podzámčí k hradbám. Jsou nádherně zachovalé. Jak už jsme se zmínili, roku 1479 byl Vimperk povýšen na město a získal právo vybudovat si opevnění. Bylo neprodleně vystavěno. Sestávalo z mohutné hlavní hradby, čtyř městských bran a jedné branky, která byla vyražena jako poslední v dnešní ulici Zlatá stezka. Do našich časů se zachovala pouze jedna brána, a to Černá v ulici **Podzámčí**.

Hradby byly zesíleny okrouhlými a polookrouhlými baštami. Víte, co jsou bašty? Obráné prvky středověkých hradeb. Přispívaly k ochraně zdí a bývaly v nich umístěny střílny.

Bašty stávaly především v rozích hradebních systémů. Vzhledem k velmi členitému terénu nebylo u většiny úseků vimperských hradeb nutné hloubit příkop. Jen u několika bran.

Krásný výhled na město, že? I na zámek...

Černá brána, ke které jste přišli, se nachází přímo pod zámkem. Průjezd není klenutý, nad hlavami máme trámový strop. Ve vnitřním prostoru jsou tři výklenky, kdysi boční střílny. Na severní straně brány vidíme zbytky zařízení pro padací most o jedné kladce. Původní čelní příkop a propadlo se nedochovaly.

Míjíme **hrázděný dům**. Co je hrázděné zdivo? Stavební řešení bez cihel. Tesaři vztyčí dřevěnou konstrukci – „kostru“ domu. Prostory mezi trámy se poté vyplní hliněnou maltou pomazanými dřevěnými tyčkami. Tyčková výplň se omítne, trámy však ne. Vznikne typická podoba hrázděného zdiva. Vidíte nosné trámy a mezi nimi bílo? V českých zemích není tento způsob stavby příbytků častý, hojněji se využíval především v oblastech bývalých Sudet. Zcela běžný je v Německu.

Od hrázdění ke sklu!

Od 16. století, kdy utichl provoz Zlaté stezky, se novou obživou Vimperčanů stalo sklo. (Pardon, oprava: Místní si raději říkají Vimperáci nebo Vimperští.) Kubova, Korkusova, Michlova a mnohé další hutě jsou připomínkou zašlé slávy šumavských sklářů. Proslavilo je průzračné „křídové“ i zabarvené „rubínové“ sklo s příměsí oxidu měďnatého. V chudém Pošumaví patřili skláři k lidem, kterým se žilo poměrně dobře. Tradice vimperských skláren skončila na sklonku 90. let minulého století.

Na vyprávění o skle v tomto výletě už nemáme místo, ale můžete s námi vyrazit na ten, který se mu věnuje - a to už velmi brzy.

Jedna pověst se se nám ještě vejde.

Kdysi žil ve Vimperku sedlář, který vlastnil čarovné zrcadlo. Kouzelných zrcadel bylo kdysi více, lidé s nimi tedy uměli zacházet. Jenže přešly věky, zrcadla se porozbíjela a poztrácela. Lidé zapomněli, jak s jejich pomocí hledět do budoucnosti či hledat ztracené lidi a předměty. Když majitel posledního zrcadla umíral, poručil ženě, aby v peci rozdělala pořádný oheň. Věděl, že musí zrcadlo spálit, než si pro něho přijde smrt. Když se zrcadlo žárem roztavilo, sedlář pokojně zemřel.

Také stále něco ztrácíte a hledáte? Hledací zrcadlo by se hodilo... Pohled do budoucna také. Škoda. Ale co, necháme se překvapit!

Po schodech sejdeme do **Pivovarské** a vydáme se po značení doleva. Podívejte se však také doprava na nádherně opravené terasy. Pivovarské terasy původně založili Schwarzenbergové jako ovocné sady. Posléze sloužily zahrádkaření, postupně zpustly a zarostly náletovými dřevinami. Nyní opět září novotou!

Proti nám stojí **pivovar**, co už není pivovar. V roce 1641 vznikl z radnice. Budova prošla mnoha rekonstrukcemi a pivo se zde vařilo až do roku 1946. V současnosti je tu restaurace a sídlí zde několik firem.

K výrobě piva jsou mimo jiné zapotřebí voda, chmel a jedna obilovina. Tatínkové určitě poradí.

9. Jak se jmenuje obilovina?

Přicházíme na náměstíčko s pískovcovou kašnou z roku 2007 znázorňující soutok Studené a Teplé Vltavy. A také se slavným domem.

Dům **U jelena** je jedním z nejstarších ve Vimperku. Podle některých pramenů a pověstí dokonce nejstarší. Základní kámen byl položen v roce 1415. Vzpomenete si na pověst o jelenovi, kterou jsme si vyprávěli?

Vidíte křížek, který má jelen mezi parohy?

Znáte nějakou pohádku o jelenovi? Co třeba Smolíček Pacholíček?

10. Jak se jmenovaly zlé lesní ženy, které Smolíčka unesly?

Vzpomínáte si, co volal?

„Za hory, za doły,
mé zlaté parohy,
kde se pasou?“

Stále sledujeme naučnou stezku, která nás odbočkou doprava do Kostelní přivede až do ulice **Na Baště**. Právě zde, tedy pod vimperským náměstím v krátké Inocencově ulici a poblíž místa, kde stávala dolní městská brána, natrefíme na stavby, které se ve městech vyskytují skutečně zřídka. Do svahu jsou vestavěny **sruby**! Ne trampské, spíše takové roubenkovité. Podobné bychom očekávali spíše na venkově než poblíž městského centra. Nejspíše tu byly postaveny v 17. století. Jsou typickou ukázkou šumavské lidové architektury a jejich nejstaršími známými příklady na Vimpersku. V průběhu 20. století prošly rekonstrukcí.

My už ovšem vidíme zvonici, a tak míříme k ní. Ve svažité uličce pod městským úřadem se zastavíme před domem č. p. 3. Podle domovního znamení se mu říkávalo **U Slona**. Zde na nás čeká poslední otázka.

Sloni žijí na dvou světadílech – v Asii a...

11. Jak se jmenuje další světadíl, kde žije slon?

Právě ve zdech tohoto domu vykročil na dráhu svého plodného a pro Vimperk významného života Johann Steinbrener (1835–1909). V otcově nemovitosti si v roce 1855 otevřel knihařskou dílnu s malou prodejnou a začal tisknout první knihy. Po požáru v roce 1861 dům znovu vystavěl, skoupil také okolní domy č. p. 1, 2, 4, 5 a některé další a začal tiskárnu rozšiřovat. Postupně ji vybavil stroji. V roce 1872 postavil na břehu Volyňky novou továrnu. Jak už jsme si říkali, tiskl hlavně modlitební knížky a kalendáře. Postupně pronikal na evropské trhy, ba dokonce za velkou louží do Spojených států. Stal se nejvýznamnějším podnikatelem ve městě a důležitou osobností veřejného života. Zastával řadu funkcí, podílel se na kulturním a osvětovém dění. Pro zaměstnance stavěl domy, pro děti zřídil sociální ústav, pro staré penzijní dům, tedy domov důchodců. Knihy z jeho tiskárny získaly řadu ocenění na mezinárodních knižních veletrzích, což dosvědčuje nespočet medailí zasazených do fasády tohoto domu.

Podívejte se do tajenky. Co vidíte? No vidíte! :)

Na náměstí to už je jen kousek. Pokud jste pozorně naslouchali, máte vyplněnou tajenku. Zajděte s ní do informačního centra pro dáreček. Poděkujte, protože tenhle výlet si pro vás objednal Městský úřad Vimperk, a proto je zdarma.

Doufáme, že se vám výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a třeba zase někdy na shledanou!

A jedna čertovská pověst ze zámku na závěr:

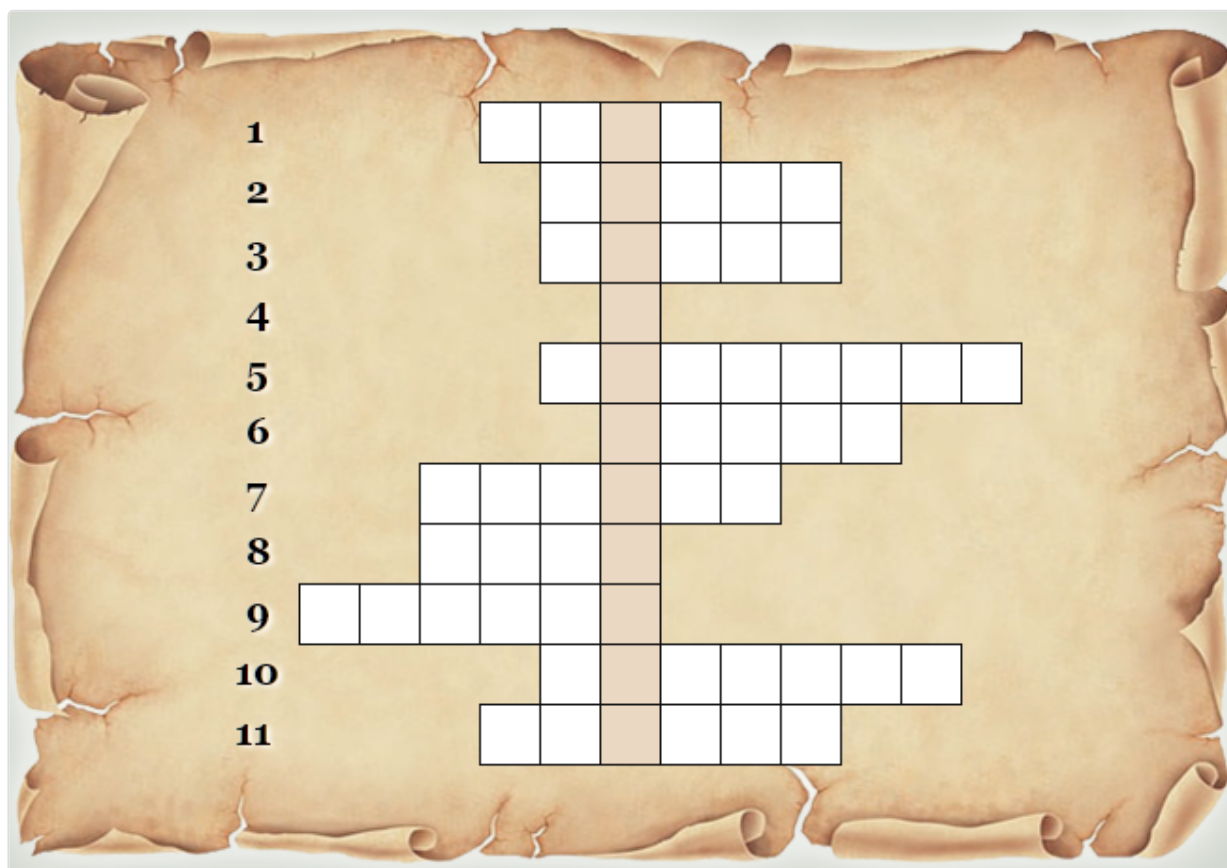
Ve Vimperku pracoval na panském dvoře jistý písař. Protože byl důkladný a poctivý, přišel na to, že v nedaleké vsi dva selští filutové posunují nejen své mezníky, aby jeden druhého ošidili, ale hospodaří i na panském. Když se dal do vyšetřování, mazaní hospodaři písaře obvinili z přijetí úplatku. A bylo zle! Dva na jednoho, to většinou nedopadá dobře. V nouzi nejvyšší se písař obrátil s prosbou o pomoc na čerta. Pekelník byl ochota sama: „Neboj se, věc je vyřízená. Tobě nezbyvá, než se mi tu hezky podepsat!“ Mladík byl tak vyděšený, že utekl. Nic se mu podepisovat nechtělo. Zamkl se do svého pokoje. Jenže na peklo jsou zámky krátké. Ráno přišla zpráva, že byli oba sedláci v noci zardoušeni. Když si páni přišli pro svého úředníka, o kterém věděli, že byl se zavražděnými ve sporu, nevyšel z pokoje písař, ale osel.

Co na to tehdejší policisté řekli a jak s oslem naložili, už pověst nevypráví. Jisté je, že jakýsi oslík dlouhá léta strašil v chodbách vimperského zámku. Prý to byl onen mladý písař. Pykal za to, že se chtěl spolčit s peklem. Neboť: Kdo s čím zachází, tím také schází! Byť by to bylo v zájmu dobré věci. Staré přísloví totiž také praví, že: Cesty do pekel jsou dlážděny dobrými úmysly!

V textu byly mimo jiné použity informace z webových stránek www.zamek-vimperk.cz/cs, www.npu.cz, www.vimperk.cz, www.reflex.cz/clanek/lide-a-zeme/82076/, Dědictví Šumavy – Sběrka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech, www.zlatoustezkou.cz, Pověsti a pohádky zemí Koruny české. Děkujeme.

Otázky k tajence

1. **Opište třetí číslovku z letopočtu.**
2. **Kolik nohou lva je vidět na znaku města?**
3. **Opište druhou číslovku z letopočtu.**
4. **Opište první písmeno z kříže.**
5. **Jak se jmenoval příjmením spisovatel?**
6. **Jakou barvu mají písmena?**
7. **Jakou barvu očí má socha Ježíše?**
8. **Jak se jmenuje květina?**
9. **Jak se jmenuje obilovina?**
10. **Jak se jmenovaly zlé lesní ženy?**
11. **Jak se jmenuje další světadíl?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku pošlete na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.